

TÜRK
MAKİNE
İMALATINDA
50 YILI AŞAN
SERÜVENLER

MAKİNE HİKAYELERİ

5. KİTAP

moment

**TÜRK MAKİNE SEKTÖRÜNDE EN AZ 50 YILI GERİDE
BIRAKMIŞ FİRMALARIN, BİR EVLAT BÜYÜTMEK
KADAR YORUCU, ENDİŞE YÜKLÜ AMA
BİR O KADAR SEVİNÇLİ, HEYECANLI VE GURUR VERİCİ
HİKAYELERİ...**

MAKİNE HİKAYELERİ
YAZILMAYA
— devam ediyor —

“İŞİ
HAKKIYLA
yaparsan
İŞİN
DEVAMLILIK
OLUR”

92

YIL

ÇALIŞMAYA
ADANMIŞ
= BİR HAYAT =

59

YIL

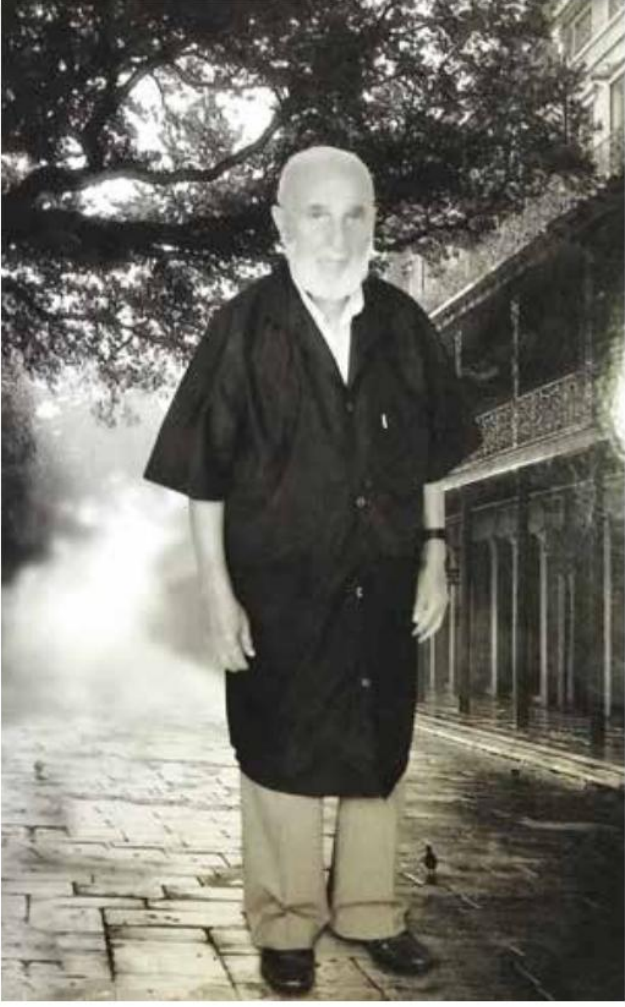
1930'LU YILLARIN SONUNA DOĞRU TÜM DÜNYA İKİNCİ BÜYÜK SAVAŞA HAZIRLANIRKEN, EKONOMİK SIKINTILAR VE YOKLUKLAR TÜRKİYE'Yİ DE VURMAKTADIR. BU YILLARDA ANADOLU'NUN DÖRT BİR TARAFINDAN İNSANLAR İŞ BULMAK ÜMİDİYLE İSTANBUL'A GÖÇ EDER. SÜRMEDELİ BİLGİLİ AİLESİ'NİN OĞLU MEHMET DE KÜÇÜK YAŞTA BU GÖÇE KATILANLARDANDIR...

Sürmene'nin Kemerli Köyü'nde yaşayan Hasan ve Esmâ Bilgili çifti, tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlar. Çiftin dört çocuğundan biri olan Mehmet Bilgili 1928 yılında dünyaya gelir. Mehmet Bilgili, ilkokulu bitirdikten sonra öğrenimine devam etmez ve iş bulmak için 1941 yılında İstanbul'a göç eder. İstanbul'da bekâr evlerinde kalmaya başlayan Mehmet Bilgili, Karaköy Perşembe Pazarı'nda Yahudi bir ustanın atölyesine çırac olarak girer. Mesleği öğrendiği bu dükkânda daha çok gemi pervaneleri, şaft ve su pompaları yapılmaktadır. Ustasının çok sevdiği Mehmet Bilgili, 10 yıl bu atölyede çalışır ve iyi bir usta olur.

"DEVLETE KAPAĞI AT KI, SIRTIN YERE GELMESİN"

1951 yılında Taş Kızak Tersanesi imtihanla eleman alacağını açıklayınca babası, Mehmet Bilgili'ye sınava girmesini söyler. Mehmet Bilgili, ustasını çok sevmektedir ve yanından ayrılmak istemez. Fakat babası ısrarla, "Devlete kapağı at ki, sırtın yere gelmesin" der. Babasını daha fazla kıramayan Mehmet Bilgili sınava girmeyi kabul eder. Sınavı birincilikle kazanır ve usta

olarak tersanede çalışmaya başlar. Bu süreçte işlerini yoluna koyan Mehmet Bilgili, önce babasını, ardından da tüm ailesini İstanbul'a getirir.

"OĞLUN İYİ VE ÇALIŞKAN BİR USTA, ONA ÖN AYAK OL"

Mehmet Bilgili, Taş Kızak Tersanesi'nde gemi pervanesi, şaft ve dümen yapımında çalışır. Ardından 1955 yılında evlenir. Bu evlilikten 1961 yılında Yaşar, 1964 yılında ise Hasan Fehmi Bilgili dünyaya gelir. Mehmet Bilgili tersanede çalışmaya devam etmekte fakat bir yandan da kendi atölyesini açmak istemektedir. Bu fikrini o dönem Türk Petrol'de çalışan amcasının oğlu Refik Bilgili'ye de açar. Refik Bilgili ortak atölye açmayı kabul eder fakat Mehmet Bilgili'nin yeterli parası yoktur. Mehmet Bilgili babasından kendisine bir torna tezgâhı almasını ister. Fakat babası Mehmet Bilgili'nin tersaneden ayrılmasını

doğru bulmaz ve atölye açma fikrine karşı çıkar. Tüm ısrarlarına rağmen babasını ikna edemeyen Mehmet Bilgili, mahallede bakkallık yapan bir Yahudi'den yardım ister. Mahallede herkesin aklına güvendiği bu Yahudi bakkal Hasan Bilgili ile konuşur, "Oğlun iyi ve çalışkan bir usta, ona ön ayak ol" der. Sonunda Hasan Bilgili ikna olur ve Mehmet Bilgili'ye bir tezgâh alır.

Böylece Mehmet Bilgili ve Refik Bilgili 1958 yılında Ayvansaray'da kiraladıkları dükkânda çalışmaya başlar. "Bilgili Makina" tabelasıyla açılan 30 metrekarelik bu küçük dükkânda ağırlıklı olarak gemi pervaneleri ve şaft yapımıyla ilgilenirler. Yaptıkları ürünleri Ayvansaray'dan Karaköy'e kadar kimi zaman at arabalarında kimi zaman sırtlarında getirirler. Bir süre sonra Refik Bilgili'nin Türk Petrol'deki bağlantılarından işler gelmeye başlar ve Türk Petrol'ün kompresörlerinin, yıkama yağlama

makinelerinin tamir ve bakım işlerini üstlenirler. Türk Petrol'ün bakım ve tamir işleri ile büyümeye başlayan Bilgili Makina, bir süre sonra kompresör ve tazyikli su makinesi imalatına da başlar.

Bilgili Makina ağırlıklı olarak Türk Petrol'ün tamir işleriyle uğraştığı dönemde Man fabrikası kendilerine parça yapmalarını teklif eder. Man fabrikasıyla yapılan anlaşma, Bilgili Makina'nın büyümesinde önemli rol oynar. Man fabrikasının işleriyle birlikte atölye yetersiz kalır ve hemen yan tarafta 150 metrekarelik bir dükkân daha kiralanır. Bu yeni dükkânla birlikte çalışan sayısı 15 kişiye kadar çıkar.

"BU MAKİNEYİ TAMAMLAYABİLİR MİSİN?"

1970 yılına gelindiğinde ikinci dükkânda yetersiz kalır ve Balat'ta 350 metrekarelik iki katlı bir dükkân yaparlar.

Balat'ta yeni dükkâna geçtikleri dönemde Polonya'dan yeni tezgâhlar alarak işleri daha da büyütürler. Bilgili Makina, Balat'taki yeni atölyesinde o yıllarda Türkiye'nin sayılı plastikçilerinden Güvenal Plastik ile komşudur. Plastik poşet üreten Güvenal Plastik'in sahibi Selim Bey, Yahudi bir ustaya, poşet üzerine baskı yapacak bir makine yaptırmak ister. Yahudi usta makineyi henüz bitirmeden ülkeyi terk eder ve makine yarım kalır. Bunun üzerine Selim Bey, Mehmet Bilgili'ye gelerek "Bu makineyi tamamlayabilir misin?" der. Mehmet Bilgili makineye bakar ve "yaparım" der. Kısa sürede makineyi tamamlar ve teslim eder. 1974 yılında yapılan bu ilk poşet baskı makinesi beğenilir ve başka talepler de gelmeye başlar. Bu dönemden sonra Bilgili Makina, matbaa makineleri tamiri ve imalatına da başlar fakat ağırlıklı olarak Man fabrikasına çalışmaya devam eder. 1970'li yıllar firmada ikinci kuşağında görev aldığı yıllar olur. İlkokuldan sonra okulu bırakan Yaşar Bilgili, 1973 yılında firmada çalışmaya başlar. Hasan Fehmi Bilgili Maçka Sanat Okulu'nu birincilikle bitirir, 1980 yılında firmada çalışmaya başlar.

1980 yılında Man fabrikasıyla yapılan çalışma son bulur. Firma, kompresör ve matbaa makineleri imalatına devam eder.

"HATA YAPACAKSINIZ DA SAĞ İKEN GÖREYİM"

1981 yılında Mehmet Bilgili ve amcaoğlu Refik Bilgili ayrılmaya karar verirler. Refik Bilgili, kompresör işine devam etmek istediğini söyleyerek firmadan ayrılır. Refik Bilgili'nin ayrılmasından sonra Mehmet Bilgili ve oğulları matbaa işine devam eder. Mehmet Bilgili amcaoğlu ile ortaklıkları bitince çocuklarına daha fazla sorumluluk verir. Henüz çocuk sayılacak yaşta büyük sorumluluk aldıklarını belirten Yaşar Bilgili, "1984 yılında babam, şirketi kardeşim ve benim üzerime yaptı. 1980 yılında, daha 18 yaşında bile değilken çek karnelelerine imza atma yetkimiz vardı. Biz evrakları şifahen alırdık, babam sonradan gidip imzalardı. 1984'te 'Hata

yaparsanız da sağ iken göreyim, ben öldükten sonra yaparsanız batarsınız' dedi. Tüm sorumluluğu bize bıraktı ama hep başımızdaydı" diyor.

"TURGUT ÖZAL DÖNEMİNDE TÜM TÜRKİYE GİBİ BİZ DE BÜYÜK ATILIM YAPTIK"

1980'li yılların ikinci yarısı firmanın büyük atılım yaptığı yıllar olur. Bu dönemde ihracata başladıklarını belirten Yaşar Bilgili, "Turgut Özal döneminde tüm Türkiye gibi biz de büyük atılım yaptık. O dönemde ufkumuz açıldı. Dünyanın her yerini dolaştık, makine satmak için fuarlara gittik. Bilgili Makina olarak bu seviyeye Özal'ın sayesinde geldik. 1987 yılında Suudi Arabistan'a ilk ihracatımızı yaptık. Ardından Azerbaycan, Özbekistan, Rusya derken ihracat yaptığımız ülke sayısı hızla arttı. Bu yıllarda katıldığımız uluslararası fuarlar markamızın bilinirliğini oldukça artırdı. Bu dönemde

makinelerimiz yok satıyordu. Müşteriler parayı peşin verir, ancak üç ay sonra alabilirdi” diyor.

Ayvansaray'daki atölyeye çalışmaya devam ederken İMES'ten de 300 metrekarelik bir atölyeye daha tutulur. Büyük tezgâhlar İMES'teki atölyeye taşınır ve bu atölyenin başına Yaşar Bilgili geçer. Yaşar Bilgili İMES'te büyük parçaların imalatını yaparken, kardeşi Hasan Fehmi Bilgili de Ayvansaray'daki atölyede parçaları topluyarak makine üretimine devam eder. 1990 yılında kardeşlerin ortak kararı ile Hasan Fehmi Bilgili Bayrampaşa'da farklı bir atölyeye açar. Şirket ortaklığı devam etmekle birlikte, ikinci el makinelerin alım satımı ve revizyonu işlerinin yapıldığı bu atölyede çalışmalar devam eder. 1992 yılına gelindiğinde iki atölyeyi birleştirme kararı alınır ve Tormak Sanayi Sitesi'nde yeni bir fabrika kurulur.

ÜÇÜNCÜ KUŞAK GÖREV ALIR

Bilgili Makina, 2014'te Malkara Organize Sanayi Bölgesi'nden yer alır. Toplamda 27 bin 500 metrekare olan bu araziye 13 bin 500 metrekare kapalı alana sahip bir fabrikanın yapımı henüz devam ediyor. Bilgili Makina çalışanlarının firmayı aile gibi gördüğünü belirten Yaşar Bilgili, “Çalışanlarımızın çoğu en az 30 yılıktır. Babamın zamanında çirak olarak girmiş insanlar bugün usta olarak devam ediyor. Bilgili Makina onlarla birlikte büyüdü ve bugünlere geldi. Onlar benim çocukluğumu bilir, ben de onların. Kardeş gibi çalışmaya devam ediyoruz” diyor.

2010'lu yıllar firmada üçüncü kuşağın da görev aldığı yıllar olur. Yaşar Bilgili'nin oğlu Mehmet Bilgili Kültür Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden mezun olduktan sonra 2016 yılında firmada aktif olarak görev alır.

“PARA KAYBETSE DE İTİBARINI ASLA KAYBETMEDİ”

Bilgili Makina'nın kurucusu Mehmet Bilgili 2016 yılında vefat eder. Babasının tüm yaşamını çalışarak geçirdiğini belirten Yaşar Bilgili, “Bir gün yattığını bilmem. 2013 yılına kadar sabah 7'den akşam 8'e kadar hep atölyede idi. Son gününe kadar da gidip gelmeye devam etti. Dükkâna getirir, tekerekli sandalyeyle gezdirirdim fabrikanın içinde. Babam Perşembe günü vefat etti, Salı günü buradaydı. Hayatında isyan etmemiş, kimseye hiddetle bağırılmamış biriydi. İmanlı insandı, kimse için kötü düşünmez, dedikodu yapmazdı. Fakir fukara babasıydı.

Balat'ta sevmeyeni yoktur. İşinde de çok ustaydı. Para kaybetse de itibarını asla kaybetmedi. İlk yaptığı makineler bile bugün hala tıkr tıkr çalışıyor” diyor. Bugün 1500 metrekarelik tesisinde 28 çalışanıyla üretime devam eden Bilgili Makina, flekso baskı makinesi çeşitlerinin üretimine devam ediyor. Üretiminin yüzde 80'ini ihraç eden firma, dünyanın dört bir yanına makine ihraç etmeye devam ediyor.